

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

25 april 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de oprichting van een centraal meldpunt voor bejaarden met klachten over mis(be)handeling

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de diensten onthaalgezinnen

Vraag om uitleg van de heer Patrick Hostekint tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de procedure tot intrekking van de erkenning van het project Buitenschoolse Kinderopvang in Spiere-Helkijn

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de initiatieven kinderdagopvang

Vraag om uitleg van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiering van de LOGO's

Vraag om uitleg van mevrouw Ann De Martelaer tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de laattijdige uitbetaling van subsidies van de Vlaamse administratie aan de erkende welzijnsorganisaties

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de berekening van de witte vlekken inzake kinderopvang

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over specifieke hulp aan jongeren via het internet en telefonische of elektronische onthaaldiensten

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 25 april 2002

VOORZITTER : Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.11 uur.*

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de oprichting van een centraal meldpunt voor bejaarden met klachten over mis(be)handeling

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de oprichting van een centraal meldpunt voor bejaarden met klachten over mis(be)handeling.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het signaal dat is gegeven door de Verenigde Naties (VN) begin deze maand in Madrid over de probleemstelling van de veroudering, is een bijzonder belangrijk onderwerp aan het worden. In grote lijnen kunnen we spreken over twee werelden.

Er is de westerse wereld waar al jaren de ontgroening in allereerste orde aan bod komt, die de premisse vormt van de veroudering. Dankzij de kunde van de medische sector komt daarbij de vergrijzing en de vergrijzing binnen de vergrijzing. Uiteindelijk neemt nog één leeftijdsgroep in aantal toe, en die zal blijven toenemen in de komende decennia, meer bepaald de zestigplussers en de jongste jaren in het bijzonder de tachtigplussers. De eigenheid van onze westerse wereld is dat we eerst welvarend zijn geworden en pas nadien zijn gaan verouderen. Door deze evolutie hebben we het schitterende socialezekerheidssysteem kunnen opbouwen. We weten nu al over die welvaarts- en verzorgingsstaat dat de pijnpunten inzake betaalbaarheid immens

zijn en blijven. Wat moet dit dan inhouden voor de derdewereldlanden met hun immense aantallen inwoners die het proces van de verrijking en de verbetering van de levensstandaard niet hebben meegemaakt, maar toch de problematiek van de veroudering zullen ervaren in de volgende decennia ?

Begin april kwam deze uitdaging bij de VN heel scherp aan bod. Vooropgesteld werd dat we op nationaal vlak, land per land, desgewenst regio per regio, een meldpunt moeten uitwerken om de levenssituatie voor de ouderen en de aanpassing aan de maatschappelijke ontwikkelingen naar best vermogen te kunnen ondervangen.

Mevrouw de minister, vooraf wil ik even wijzen op het voorhanden zijnde studiemateriaal in verband met de leefsituatie van de 'anciens'. Ik heb daarvoor gegrastuind in de negende editie van de Vrind, de Vlaamse regionale indicatoren. Het is niet moeilijk na te trekken wie waar woont. Het aanreiken van een meldpunt houdt rekening met de problemen omtrent mishandeling en misbehandeling. Bij mijn weten is er maar één degelijke studie voorhanden, die van de KU Leuven, en dan nog uitgewerkt via steekproefanalyse, waarbij men op deze zaak ingaat.

In zijn geheel bekeken zijn er een viertal wezenlijke pijnpunten : psychische en psychologische problemen, het verkleuteren van de 'anciens' met alles erop en eraan en de fysieke mogelijkheden tot mishandeling. Waarschijnlijk bestaat hierover een groot aantal misvattingen. Men kan hier spreken van een 'dark number' : men is er niet trots op om te melden dat men is mishandeld door kinderen of door kleinkinderen, integendeel. Vandaag staat er een vrij scherp artikel in de krant De Morgen over mishandeling van mensen in een instelling, ondermeer demente bejaarden.

Naast het psychische en het fysieke aspect, is er ook een financieel probleem. Tot de allerlaatste

Vandenbroeke

cent wordt bij deze mensen dikwijls nog opgehaald. Maar het belangrijkste punt is misschien wel de vereenzaming. Dat blijkt duidelijk uit de Vlaamse regionale indicatoren. Hoe frequent ontvangen bejaarden bezoek ? Het is schrijnend vast te stellen dat dit soms tot eens per maand beperkt blijft.

Naast de studie van de KU Leuven is er in Zottegem het regionaal meldpunt voor Zuidoost-Vlaanderen. Per jaar ontvangt men er een honderdtal klachten. Het gaat om een populatie van een 350.000 mensen. Via extrapolatie komt men tot een cijfer van 2.000 gevallen van mishandeling van ouderen. Mijn vragen hieromtrent zijn zeer precies.

Ten eerste, wie waren de afgevaardigden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op de VN-conferentie die begin april in Madrid plaatsvond ? Ten tweede, bent u op de hoogte van de thematiek van agressie tegenover bejaarden ? In welke mate bent u daarmee vertrouwd ? Beschikt u over nog ander studiemateriaal dan de KU Leuven-studie ? Ten derde, bent u vertrouwd met het regionale meldpunt in Zottegem ? Ontvangt dit structurele subsidies van het ministerie ? Ik weet niet hoe dit meldpunt, dat reeds zo lang in werking is, precies functioneert. Ten vierde, kunt u bevestigen dat u een centraal meldpunt zult oprichten ? Dit wordt immers door de VN-conferentie vooropgesteld. Hoe zal dit worden gestructureerd en wanneer wordt dit ontplooid ? Ziet u dit als een informatielefooncentrale of zal dit centrum meer inhouden ? Ten vijfde, hoe zullen de onderhandelingen verlopen ? Het meldpunt zou een nationale aangelegenheid zijn. Dat impliceert onderhandelingen met de Franstalige collega's. Hoe moet dit probleem worden ingeschat ? Ik vermoed dat dit in Vlaanderen eveneens aan de orde zal zijn. Ik zou hieromtrent graag uw mening kennen.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Wij gaan akkoord met het belang van de thematiek. Ik had zelf al een dossier hierover verzameld. Het thema werd reeds naar voren gebracht toen de zorgverzekering aan bod kwam. Toen werd mishandeling in thuissituaties gesignaleerd. Daar is minder kans op controle. Daar zouden één op vijf thuiswonende ouderen met mishandeling of een of andere vorm van geweld te maken krijgen. Deze cijfers komen uit een brochure die in 1998 door de toenmalige minister van Tewerkstelling en Arbeid werd gemaakt.

Dit was ook een aandachtspunt toen wij het decreet over gebruikersrechten schreven. Niet alleen gebruikers met vragen of klachten die in een residentiële of semi-residentiële sector verblijven, moeten ergens terecht kunnen, maar ook gebruikers die ambulant worden verzorgd. In ons oorspronkelijk voorstel was eveneens een meldpuntstelsysteem voorzien, zonder dit nader te omschrijven. Wij wilden vooral een beperkt aantal, duidelijk omschreven meldpunten. Er was toen een voorstel om het meldpunt van het Vlaams Fonds voor Personen met een Handicap te verruimen en te versterken. Laten we dat ruimer kaderen en dat initiatief ook versterken. Hetzelfde gebeurt voor alles wat met kinderen heeft te maken. Voor ouderen moet hetzelfde gebeuren. Er is een rusthuisinfofoon, maar niet iedereen kent die. Bellen kan enkel in de voormiddag. Bovendien raakt men daar pas met iemand in gesprek na lang en veel proberen. Een bewoner van een rusthuis met een probleem heeft het echt niet gemakkelijk om zo een contact te leggen. De toegankelijkheid is niet echt groot. Ook de durf om te bellen ontbreekt veelal, want men vreest dat een klacht nadien zal worden gebruikt om de indiener te viseren. Ik stel wel vast dat de rusthuisinfofoon onmiddellijk reageert op klachten. Dat is positief.

De rusthuisinfofoon is dus nog niet goed gekend. Als er een apart meldpunt voor mishandelingen komt, vrees ik dat er verwarring zal ontstaan. Ik ben daarom ook een voorstander van een goed klachtenmeldpunt, waarbij we duidelijk maken dat mensen er met vele vragen en klachten terecht kunnen en dat de behandeling goed, objectief en onafhankelijk zal gebeuren.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Ik sluit me graag aan bij de vorige sprekers, want de mishandeling van bejaarden is een groeiend probleem. De VN-Conferentie over vergrijzing van begin maart in Spanje heeft daaraan veel aandacht besteed, en dat is een goede zaak. Vandaag nog heb ik in de pers een artikel gelezen met een bijzonder schrijnend verhaal. Een kleindochter van een rusthuisbewoner heeft eindelijk de moed opgebracht om naar de rechtbank te stappen en klacht in te dienen tegen een aantal misbruiken.

Laten we toch even benadrukken dat niet alle personeelsleden van rusthuizen medeplichtig zijn aan misbruiken. Velen durven echter niet altijd te reageren en dat leidt bij hen dikwijls tot demotivatie. Ik sluit me bijgevolg aan bij het verzoek om een centraal meldpunt op te richten. Mevrouw Becq zei

Dillen

terecht dat het een goed gestructureerd en gemakkelijk toegankelijk meldpunt moet worden. Ik durf nog verder te gaan : we moeten niet wachten op initiatieven van de andere gemeenschappen, maar zelf al een Vlaams meldpunt oprichten.

Het probleem is niet nieuw. De minister heeft het hierover al verschillende keren gehad. Ik weet dat de administratie dit probleem in rusthuizen onderzoekt. Ik zal hier geen namen noemen, maar ik weet dat uw administratie in een bepaald rusthuis een en ander heeft vastgesteld. Ik vind het positief dat de administratie dit doet, maar wat gebeurt met de bevindingen ? Er moet worden opgetreden.

Ten slotte wil ik nog iets zeggen over het wetenschappelijk onderzoek rond dit probleem. Zoals de heer Vandenbroeke al heeft gezegd, bestaat er één studie, van de universiteit van Leuven. Mijn eigen pogingen om nog meer wetenschappelijk materiaal te verzamelen, zijn op niets uitgelopen. Het is belangrijk dat een goed beleid steunt op grondig onderzoek. Het probleem stelt zich niet alleen in rusthuizen. Alle aspecten van het probleem moeten worden onderzocht.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, het probleem is hier helder geformuleerd. Toch wil ik nog even verwijzen naar een voorstel van decreet dat in deze commissie wordt behandeld en waarin naast rechten van gebruikers van welzijnsvoorzieningen een methode wordt gepropageerd om binnen de voorzieningen met klachten om te gaan. Dat kan ook een nuttig systeem zijn voor ouderenvoorzieningen.

Ik pleit ook voor een eenvormig systeem. De bestaande rusthuisinfofoon heeft een taak, maar misschien moeten we overwegen om die instelling een aantal bijkomende taken te geven. Zo kunnen we komen tot een meldpunt voor de mishandelingen. Ik blijf er wel bij dat men de klachten eerst in de voorzieningen zelf moet proberen op te lossen vooraleer ze extern worden aangepakt.

Ik heb nog een concrete vraag. Ik heb de website over de rusthuisinfofoon en het rusthuisbeleid bezocht. Ik heb er een omzendbrief aangetroffen van maart 1994, waarin dit initiatief wordt aangekondigd en uitgelegd. Verder heb ik ontdekt dat het jaarverslag van de rusthuisinfofoon maar tot 1999

gaat. Ik vraag me af of er daarna nog jaarverslagen zijn gemaakt.

De voorzitter : Volgens mij zijn die er wel, maar ze komen met heel wat vertraging.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Op die manier kunnen we natuurlijk niet kort op de bal spelen.

Mevrouw de minister, ik hoop dat het vernieuwde ouderenbeleid aandacht zal besteden aan het probleem van de ouderenmishandeling.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de minister, ik sluit me aan bij de interpellatie van de heer Vandenbroeke. Verschillende sprekers verwezen naar de rusthuisinfofoon, waar bejaarden terecht kunnen met hun klachten. Wordt er al een analyse gemaakt van deze signalen ? Het lijkt bijvoorbeeld een algemeen probleem te zijn dat bejaarden worden behandeld als kinderen. Werden er al conclusies getrokken uit de telefoontjes die binnenlopen bij de infofoon ?

Het kwaliteitsdecreet voorziet in de invoering van een klachtensysteem. In alle instellingen moet er een orgaan zijn dat klachten op een systematische wijze behandelt. Het voorstel van decreet inzake de rechten van de gebruiker stelt iets gelijkaardigs voor : een klachtenprocedure, een klachtencommissie en een aanspreekpunt dat zorgt voor informatie en bemiddeling.

Mijns inziens is er daarom geen behoefte aan een bijkomend klachtenorgaan, noch in de afzonderlijke instellingen, noch op een hoger niveau. Wel moeten de klachten worden geïnventariseerd en geanalyseerd, teneinde er algemene conclusies uit af te leiden die als basis kunnen dienen voor het beleid. Daarom vraag ik me af hoe de klachten momenteel worden verwerkt.

De voorzitter : Mevrouw de minister, in zijn uiteenzetting beperkte de heer Vandenbroeke zich niet tot de rusthuizen. Misschien zijn we in deze commissie te veel gefixeerd op instellingen. Het gaat om een algemeen probleem. Dat moeten we goed voor ogen houden.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, geachte commissieleden, dit onderwerp beroert ons allemaal. Niets is zo schrijnend als geweld tegen zwakkeren.

Mijnheer Vandenbroeke, u verwees naar een VN-conferentie over ouderenzorg. De afgevaardigden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Vogels

waren de algemeen directeur van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies, en het afdelingshoofd van de afdeling Welzijnszorg. De nadruk van de conferentie lag op de macro-economische benadering van het vergrijzingsfenomeen, met name op de aanpassing van sociale instituten als opleiding en vorming, sociale bescherming, gezondheidszorg, arbeid en gezin, aan de specifieke uitdagingen die de vergrijzende samenleving stelt. Meer dan ooit is het leeftijdsperspectief er een van lange adem. Een omslag in het denken is nodig : het levensloopbestendig aspect van beleidsmaatregelen moet worden onderzocht. In de wereldeconomie is de toenemende veroudering immers een bijkomende belemmering voor duurzame ontwikkeling en gerichte armoedebestrijding.

Tijdens deze conferentie werden tal van ideeën gelanceerd. Ook het thema ouderengeweld kwam aan bod. Er werd ondermeer gesproken over slachtofferhulp, reïntegratie van de daders, instrumenten om mishandeling van ouderen te melden, sensibilisering van hulpverleners voor de problematiek, sensibilisering in opleidingen voor verzorgende beroepen en een totaalaanpak van financiële malversaties ten koste van ouderen. Er werden nog geen concrete actieplannen uitgewerkt. Op de interministeriële conferentie in Berlijn in september zal worden geprobeerd een concrete invulling te geven aan de wereldactieplannen terzake.

Wat onderzoek betreft, beschikken we enkel over de studie van professor Bruynooghe van 1998. Daaruit blijkt dat in ons land 20 percent van de senioren wordt geconfronteerd met een of andere vorm van geweld. U hebt zelf ook verwezen naar de verschillende conclusies. Ik onthoud hiervan het financieel misbruik en psychisch geweld, vooral op oudere leeftijd. Psychisch geweld is vaak van lange duur, namelijk gemiddeld 17 jaar, en kent een hoge frequentie. Ruim een derde van de ondervraagden maakt melding van een vorm van psychisch geweld. Dit betreft voornamelijk actieve verwaarlozing en verbaal geweld. De daders van psychisch geweld zijn meestal intimi van het slachtoffer, waarbij de partner de kroon spant. Een op vijf thuiswonende ouderen zou met een of andere vorm van mishandeling geconfronteerd worden. Zoals de heer Vandenbroeke heeft gemeld, zegt de studie van professor Bruynooghe dat in 64 percent van de gevallen de bejaarde wordt mishandeld door iemand van de naaste familie. In de rest van de gevallen is de dader een personeelslid van een rust- of een verzorgingstehuis.

Ik ben blij met de aanvulling van de voorzitter omdat de laatste spreker inzake het geweld op bejaarden te veel focuste op de erkende voorzieningen. Daar is in het verleden een aantal maatregelen genomen. Via inspectie en via het kwaliteitsdecreet trachten we via voortdurende interne bevraging mishandeling te voorkomen en te zorgen voor voldoende alertheid bij het personeel om onderling controle uit te oefenen.

Daarnaast is er de rusthuisinfofoon voor klachten van mensen die in een rusthuis zijn opgenomen. Ik zal laten nagaan hoe het komt dat die zo moeilijk toegankelijk is. Ik ben blij dat de klachten die dan wel doorkomen, au sérieux worden genomen. De gegevens van de rusthuisinfofoon worden wel degelijk opgenomen en geven vaak aanleiding tot extra inspecties.

Dit sluit niet alle problemen in de residentiële voorzieningen uit. Naar aanleiding van de plotse sluiting van het rusthuis te Herent is in de commissie nog eens gepraat over de wijze van inspectie, de macht en de instrumenten waarover de overheid beschikt om in te grijpen in situaties die grondig mislopen. Er is gesproken over het eventueel sluiten van rusthuizen waar het slecht loopt. Samen met de administratie maken we een grondige analyse van de situatie van de rusthuizen. We gebruiken daarbij de RSZ-cijfers die ons aangereikt zijn na het protocolakkoord met federaal minister Vandenbroucke. Op dit ogenblik worden risicorusthuizen extra gevolgd.

Zoals gezegd gaat het in twee derde van de gevallen over bejaarden die thuis verblijven en door personen uit hun directe omgeving op een of andere manier psychisch of fysisch geweld worden aangedaan. Het meldpunt in Oost-Vlaanderen, dat me uiteraard bekend is, speelt hier wel op in. Het werk dat door de case-manager, mevrouw Kriaciaunas, geleverd wordt, geniet mijn hoogste waardering. Zoals u weet wordt dit meldpunt financieel en logistiek ondersteund door de provincie Oost-Vlaanderen. Door de Vlaamse Gemeenschap is nog niet in structurele subsidies voorzien.

Er wordt wel regelmatig gesproken over de evoluties van dit meldpunt op de zeswekelijkse vergaderingen met de bestendig gedeputeerden van Welzijn uit de diverse provincies. De bestendig gedeputeerde van de provincie Oost-Vlaanderen houdt ons regelmatig op de hoogte van dit experiment. In opvolging van die gesprekken hebben we beslist om in een projectfinanciering vanuit de niet-gereguleerde toelagen te voorzien om te onderzoeken hoe we in opvolging van de VN-conferentie

Vogels

in Madrid, en voortbouwend op de ervaring van het meldpunt Oost-Vlaanderen, in Vlaanderen gestalte kunnen geven aan een centraal meldpunt voor ouderenmishandeling.

In het kader daarvan hebben de centra voor algemeen welzijnswerk – want de klachtentelefoon in Oost-Vlaanderen wordt bemand door het centrum voor algemeen welzijnswerk – zich beraden over het opstarten van een centraal meldpunt voor ouderenmishandeling in Vlaanderen. Een van mijn raadgevers was hierbij aanwezig en kon vaststellen dat de standpunten sterk uiteenlopen. Nogal wat aanwezigen hadden vragen bij de plotse oprichting van een centraal meldpunt. Zij pleitten voor de uitbouw van een provinciaal draagvlak en het versterken van bestaande structuren zoals expertisecentra en organisaties als Home-Info. Deze discussie past ook in het kerntakendebat dat momenteel wordt gevoerd. De provincie zou het als haar kerntaak beschouwen om een bundelende rol te spelen.

Zoals reeds vermeld wil ik dit jaar aan initiatiefnemers de kans geven om, in samenwerking met de bestaande voorzieningen, namelijk provinciale geweldconsulenten, centra voor algemeen welzijnswerk, centra voor slachtofferhulp, centra voor geestelijke gezondheidszorg, expertisecentra voor dementie, ziekenfondsen, ouderen- en thuiszorgvoorzieningen, regionale, gestructureerde netwerken inzake ouderenmishandeling op te richten en de mogelijke uitbouw van een centraal Vlaams meldpunt te onderzoeken en voor te bereiden. Uit de evaluatie van dit project zal ik mijn definitieve strategie ten aanzien van het probleem ouderenmishandeling bepalen.

Tot nu toe zijn er nog geen gesprekken geweest met mijn collega's van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap. Een nationaal meldpunt in een geregionaliseerd zorglandschap lijkt me niet opportuun en zal de zaak compliceren, alleen al door de taal. Ik ben wel van plan om de vertegenwoordigers van de bestaande meldpunten in de Franse en Vlaamse Gemeenschap voor overleg uit te nodigen, mede met het oog op de voorbereiding van de interministeriële conferentie die in juni in Berlijn plaats vindt.

Samengevat kan ik zeggen dat het probleem bekend is. Het geniet niet alleen de aandacht van de commissie maar ook van de regering. We hebben als eerste concrete maatregel in een experimentele subsidie voorzien om na te gaan hoe in Vlaande-

ren, rekening houdend met wat er reeds bestaat, op de meest optimale manier een centraal Vlaams meldpunt zal kunnen worden gestructureerd, en wat daarin de functie van de verschillende overheden, de provinciale en de Vlaamse, zal zijn.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik heb nog een bijkomend aandachtspunt. Ik heb me gebaseerd op een artikel over ouderenmishandeling, met als titel 'De zwarte kant van mantelzorg' uit het tijdschrift Nursing thuis. Naast de nuancering die u maakt, zou ik nog willen aanhalen dat veel mishandeling blijkbaar gebeurt vanuit stress, ook bij mantelzorgers. Daarbij zijn er twee aandachtspunten. Enerzijds moeten we verder naar een ondersteuning van mantelzorg. Ik denk dat dit zeer belangrijk is. Men overschat zich soms en men durft dan geen stap terug meer zetten. Anderzijds moeten de professionelen die aan huis of in een instelling komen en hiermee geconfronteerd worden, deze signalen herkennen en moeten een ondersteuning kunnen meegeven. Ik dacht dat dit in de opleiding gezinshulp en verpleegkundige al aan bod komt.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Wie zal dat project leiden ?

Minister Mieke Vogels : In het kader van de niet-gereguleerde subsidies is een oproep gebeurd wie de opdracht wil invullen. Ik verwacht verschillende kandidaturen waaruit we zullen kiezen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de diensten onthaalgezinnen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de diensten onthaalgezinnen.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, er bestaan nog vele vragen en problemen inzake het bijna virtuele statuut voor onthaalgezinnen. In mijn directe omgeving stel ik vast dat er blijvende problemen zijn. Bij diensten voor onthaalgezinnen bestaan er problemen om enerzijds onthaalgezinnen te rekruteren en anderzijds om hun bestand stabiel te houden. Men houdt geregeld acties en voert gesprekken met de onthaalgezinnen om na te gaan wie blijft en wie niet blijft.

De verwarring wordt steeds groter na het pingpongspel tussen minister Vogels en federaal minister Vandenbroucke over wie de hoeder is van het statuut. Federaal minister Vandenbroucke zegt dat de gemeenschappen dit moeten betalen en dat hij er geen probleem mee heeft dat deze een volwaardig statuut willen. De gemeenschappen zeggen dan weer dat federaal minister Vandenbroucke de regeling moet uitwerken.

Al naargelang er dingen beloofd worden, liefst voor de televisie en niet in de commissie, worden een hele hoop zaken onduidelijk. Zo denk ik aan de betaling van de 5,5 percent en het al dan niet moeten aansluiten van de onthaalgezinnen bij de nieuwe regeling. Er zijn bovendien verschillende beloftes gedaan. Mevrouw de minister, u zegt elke keer dat er punten zijn verbeterd in de regeling voor onthaalgezinnen, zoals de honorering van eenderde dagen en van halve dagen, het forfait en de ongevallenverzekering. Toch blijft er nog veel onduidelijkheid over de stand van zaken met betrekking tot dit sociaal vangnet.

Ik kon niet voorspellen dat er vorige week een show op televisie zou worden opgevoerd waarbij federaal minister Vandenbroucke dreigde om zijn voorstel in te trekken als niet iedereen er gelukkig mee is. U wilt blijkbaar iedereen gelukkig maken, zelfs tegen zijn zin. Als u de 5,5 percent betaalt, dan is dit probleem opgelost.

Ik heb een vraag naar de concrete stand van zaken wat het sociaal vangnet betreft. Ik hoorde geregeld zeggen dat er een advies zou komen van de Nationale Arbeidsraad. Is dit advies al gegeven en wat is de strekking ervan ? Ik heb inmiddels vernomen dat dit voorstel vandaag op de agenda van de Nationale Arbeidsraad staat. Men heeft me ook verteld dat federaal kamervoorzitter De Croo dit heeft gevraagd. Ik vrees dus dat mijn eerste vraag zonder voorwerp is geworden.

Blijft de vraag naar een duidelijke stand van zaken wat het sociaal vangnet en de regeling voor de in-

komensgarantie betreft. De betrokkenen vragen of ze een werkloosheidsuitkering zullen krijgen. Kan ik hierover een grotere zekerheid krijgen ? Ik hoor ook dat er een opstapdrempel van drie dagen dat kinderen ziek zijn, bestaat. Zijn dat drie dagen per jaar of per maand ?

Een tweede vraag gaat over de verzekering voor arbeidsongevallen waarin u voorziet. Wat houdt dit concreet in ? Ik heb begrepen dat een bepaald bedrag voor de ongevallenverzekering zal worden toegekend aan de diensten. Moeten de diensten individueel die verzekering afsluiten voor de onthaalgezinnen ? Wat moeten ze betalen voor de premie ? Gebeurt dit op dezelfde manier als voor de zelfstandige onthaalgezinnen ? Moeten ze daar ook nog iets bijleggen ? Hoe valt de vergelijking uit met wat men in het vangnet voor ogen heeft ? Komt er een andere regeling als het vangnet wordt ingevoerd ? U zegt zelf dat er vaak aan desinformatie wordt gedaan, daarom vind ik correcte informatie hierover van belang.

Een derde vraag gaat over uw perscommuniqué over de uitbreiding van de opvangdiensten. In de antwoorden op mijn schriftelijke vragen krijg ik steeds andere cijfers. Ik vind dat vreselijk moeilijk. Waarin is er concreet voorzien qua uitbreiding binnen de diensten voor onthaalgezinnen in de verschillende regio's ? Er is een groot verschil tussen principiële erkenningen en de effectieve invulling ervan. Ik heb begrepen dat er in 2001 al diensten voor onthaalgezinnen uitzonderingen vroegen omdat ze niet voldoen aan de norm. Kunnen we over geactualiseerde cijfers beschikken van de diensten in moeilijkheden en de bezetting van hun onthaalgezinnen ?

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik sluit me aan bij de vraag naar informatie over de actuele situatie. Omwille van de huidige beroering, vind ik het een goed voorstel van de minister om op zijn minst voor een bijdrage voor het sociaal vangnet te zorgen. Krijgt u hiervoor de steun van de Vlaamse regering ?

Ik wens eveneens te vernemen of u weet hebt van een advies van de Nationale Arbeidsraad. Het wetsvoorstel van de heer Wauters zou pleiten voor een waarborg van de sociale bescherming van het thuisopvangsysteem. Onze fractie vindt dit een goed systeem, maar het moet tijdelijk zijn en verder evolueren. Ik sluit mij aan bij de vraag over de huidige situatie.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, zoals mevrouw Becq heeft gezegd, neemt de commissie van de Nationale Arbeidsraad normaal gezien vandaag een eerste standpunt in over het voorstel van de ministers Vandenbroucke en Onkelinx betreffende het statuut sui generis voor onthaalouders. Het stond op de agenda voor de laatste week van maart en ik hoopte toen al op duidelijkheid omtrent het statuut. Het standpunt van de Arbeidsraad is nodig om onthaalouders op het terrein op de hoogte te brengen van hun perspectieven. Het agendapunt werd in de Arbeidsraad naar 25 april verschoven. Ik weet dus nog niet wat de strekking van het advies zal zijn en kijk er eveneens naar uit. Er is op dit moment geen advies gevraagd aan andere instanties.

Wat de inkomensgarantie voor onthaalouders betreft, is een regeling uitgewerkt die uitgaat van de erkende capaciteit van een opvanggezin. Wanneer over de periode van een maand de bezetting conform deze theoretische capaciteit niet wordt gehaald en dit niet het gevolg is van ziekte of vakantie van het opvanggezin zelf, wordt een gedeeltelijke werkloosheidsvergoeding uitgekeerd, die rekening houdt met een franchise van een drietal dagen. Er is consensus over dit principe. De definitieve technische vertaling ervan krijgt haar beslag in een koninklijk besluit dat door de federale minister van Tewerkstelling moet worden uitgeschreven.

Als we de huidige regeling voor arbeidsongevallen bij onthaalouders vergelijken met deze van de arbeidsongevallenverzekering, vallen er drie verschillen op. Bij de persoonlijke ongevallenverzekering is er een wachttijd van zes dagen, bij de arbeidsongevallenverzekering is er geen wachttijd. Bij de persoonlijke ongevallenverzekering gelden vaste uitkeringen, bij het sociale vangnet geldt een percentuele vergoeding in verhouding tot het fictieve inkomen. Het sociale vangnet is financieel voordeliger, vooral in geval van blijvende arbeidsongeschiktheid en overlijden. Bij tijdelijke ongeschiktheid en medische kosten zijn de verschillen minder groot. Ik kan in het kader van deze vraag om uitleg niet ingaan op principiële erkenningen van individuele dossiers. Uit de meest recente cijfers die ik heb bekendgemaakt, blijkt dat de groei in de sector nog steeds reëel is, maar niet evident. Dat heeft uiteraard te maken met de problematische werksituatie van de onthaalouders en de maatschappelijke ruchtbaarheid die er op dit moment aan wordt gegeven. Het statuut wordt niet altijd in een gunstig daglicht geplaatst.

Ik heb in dit verband ook een aanpassing van het besluit van de Vlaamse regering gerealiseerd. Wanneer diensten hun minimum aantal opvanggezinnen niet halen, wordt een reductie van hun personeelsbestand vermeden. De bedoeling is de begeleiding maximaal te bestendigen met het oog op het behouden van bestaande opvanggezinnen en het rekruteren van nieuwe.

Ik maak uit de laatste cijfers van Kind en Gezin op dat men in 2002 de concrete realisatie van 224 principieel toegekende plaatsen aan diensten voor opvanggezinnen verwacht. Voor 2003 verwacht men de realisatie van 84 bijkomende plaatsen, los van de principiële toekenningen die ook dit jaar nog zullen worden toegekend.

Relevant in dit verband is het aantal opvanggezinnen aangesloten bij de diensten. Ik heb de meest recente cijfers opgevraagd. Er zijn een aantal fusies geweest en de diensten verbonden aan kinderdagverblijven zijn weggevallen, maar op een totaal van 194 diensten zijn er 33 diensten of 17 percent met 2 of meer opvanggezinnen minder dan het minimum aantal dat is vereist.

Deze vaststelling betekent dat we blijvend alert moeten zijn voor deze deelsector. Ik zal dan ook verder werk maken van positieve maatregelen om het aanbod van de opvanggezinnen, die zijn aangesloten bij een dienst, te consolideren. Het realiseren van een sociaal vangnet op korte termijn maakt deel uit van die aanpak. De 5,5 percent waarin was voorzien als virtuele werknemersbijdrage en die door de onthaalouder zelf moest worden betaald, zouden nu ook ten laste van de Vlaamse regering vallen.

We zijn eveneens voor een klein gedeelte afhankelijk van het standpunt van de Nationale Arbeidsraad. Op een of andere manier moet een oplossing worden gezocht voor de onthaalouders die al jaren de dienst uitmaken en die er geen belang meer bij hebben om in het statuut in te stappen, zelfs niet als de Vlaamse overheid het deel van de werknemersbijdrage betaalt. Ik hoop dat het statuut snel duidelijk wordt zodat de rust in de sector weerkeert. Dit is nodig om nieuwe mensen te motiveren om het beroep van onthaalouder op te nemen.

Mevrouw Sonja Becq : Rust is inderdaad belangrijk, maar alleen een serieus engagement voor de toekomst, dat verdergaat dan dit sociaal vangnet, zal soelaas bieden. Dat perspectief is er niet. De diensten voor onthaalgezinnen willen de leefbaarheid blijven behouden. Ik hoor zeggen dat 17 percent van de diensten voor onthaalgezinnen moeilijkheden hebben.

Minister Mieke Vogels : Ik heb net met mijn besluit vermeden dat zij in moeilijkheden geraken.

Mevrouw Sonja Becq : Het gaat om het alarmsignaal. Nog geen jaar geleden ging het om 13 procent. Er is dus een alarmerende stijging aan de gang. Ik zal nog een schriftelijke vraag stellen naar de gedetailleerde cijfers hieromtrent, omdat ik voor 2001 eerder al schriftelijk vernam dat er 252 plaatsen bij de diensten voor onthaalgezinnen zouden zijn bijgekomen. Ik lees nu dat het om 320 plaatsen gaat. Het is een groot verschil, al kom ik in totaal op hetzelfde bedrag uit.

Minister Mieke Vogels : Ik zal ze u dan bezorgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Patrick Hostekint tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de procedure tot intrekking van de erkenning van het project Buitenschoolse Kinderopvang in Spiere-Helkijn

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Hostekint tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de procedure tot intrekking van de erkenning van het project Buitenschoolse Kinderopvang in Spiere-Helkijn.

De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, ik verontschuldig mij voor mijn laattijdigheid. Er was een debat over kinderrechten en de opvolging ervan in internationale verdragen bezig in de commissie voor Buitenlands Beleid. Mijn vraag gaat over het respect voor kinderrechten en de manier waarop kinderen in en buiten de school worden opgevangen. Het is een lokaal, maar ook een algemeen probleem. De vragen van voormiddag handelen bijna allemaal over kinderopvang.

Ik schets even de situatie in de gemeente Spiere-Helkijn. Het is een faciliteitengemeente met 1.870 inwoners. Zelf ben ik West-Vlaming. Als men van Kortrijk of Roeselare naar deze faciliteitengemeente gaat, ziet men onmiddellijk een economisch en sociaal verschil tussen de economisch welvarende provincie West-Vlaanderen en de faci-

liteitengemeente die de grens vormt tussen West-Vlaanderen en Henegouwen. Het is een probleem in België.

De werkloosheidsgraad en armoede-indicatoren tonen aan dat het om een gemeente met een beperkte economische draagkracht gaat. Sinds de tweede helft van de jaren tachtig, vormen het Nederlandstalig karakter van het gemeentelijk basisonderwijs en bijkomende faciliteiten voor de Franstaligen een bijzondere aantrekkingskracht voor kinderen van Waalse en Franstalige ouders. Het Nederlands als onderwijstaal en het versterkt onderricht in de tweede taal vanaf het derde jaar, is een echte aantrekkingspool. Het gemeentelijk basisonderwijs is op korte termijn van een honderdtal leerlingen in het kleuter- en basisonderwijs tot 388 leerlingen gegroeid. Dit betekent een verviervoudiging van het aantal leerlingen. Slechts 12 procent komt uit de eigen gemeente. De gemeente heeft onvoldoende draagkracht om dit met eigen middelen uit te bouwen en heeft de school naar het gemeenschapsonderwijs overgedragen. Dit zorgt voor de aangepaste infrastructuur op maat van het huidige leerlingenaantal.

Een dergelijke tendens wordt ook in Brussel waargenomen. Heel wat Franstalige ouders sturen hun kinderen naar het Nederlandstalige onderwijs omdat de kwaliteit van dat onderwijs hoger ligt en er speciale aandacht gaat naar het onderricht van het Frans, maar vooral van het Nederlands.

Begin jaren negentig heeft de gemeente besloten om als dienstverlening aan de burger een project buitenschoolse kinderopvang op te starten. Naast een erkenning door Kind en Gezin kan dit initiatief ook gebruikmaken van een personeelslid in het statuut van weerwerk-gesco. Parallel met het groeiend aantal leerlingen in het basisonderwijs, is het aantal kinderen dat wordt opgevangen in de buitenschoolse kinderopvang sterk toegenomen. Een zestigtal kinderen wordt dagelijks opgevangen. Ook hier geldt dat de gemeente met haar beperkte financiële draagkracht met een bovengemeentelijke groei wordt geconfronteerd. Deze groei creëert een nood aan extra personeel. Het succes zorgt ervoor dat het project uit zijn infrastructurele voegen is gebarsten.

Kind en Gezin heeft de procedure ingezet om de erkenning in te trekken. Dat betekent dat eind april de dienst zou worden gesloten. In dat verband wil ik drie vragen voorleggen. Overweegt de minister om de procedure van stopzetting stil te leggen? Wat zal de minister doen om de gemeente financieel en structureel te ondersteunen? Kan de mi-

Hostekint

nister, gelet op het bijzondere karakter van de problematiek, bijzondere maatregelen nemen ?

Mevrouw Sonja Becq : Ik sluit mij aan bij de vraag. Vele gemeenten durven er zelfs niet mee te beginnen en weten niet waar ze de middelen zouden halen. Heel wat initiatieven verkeren ook in de onzekerheid of ze kunnen starten met hun project.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Ik zal mijn antwoord beperken tot het probleem dat de heer Hostekint aanbrengt. De buitenschoolse kinderopvang is in Vlaanderen gereguleerd. Naast de procedures tot erkenning zijn er dus ook procedures tot intrekking van erkenning, namelijk wanneer de buitenschoolse opvang niet langer beantwoordt aan de minimale kwaliteitseisen waaraan zij moet beantwoorden. Kind en Gezin staat in voor de inspectie en de procedure. Ik wens hierin niet tussenbeide te komen. Het zou me bovendien kwalijk worden genomen, mocht ik in een procedure politiek ingrijpen.

Het verbaast me dat het gemeentebestuur van Spiere-Helkijn antwoordt op het bericht van Kind en Gezin dat er een procedure van intrekking zou worden ingeleid, dat zij met mijn kabinet en dat van minister Landuyt alles zal regelen. Het gemeentebestuur moet zich tot Kind en Gezin wenden.

Als aan een bepaald initiatief betekend wordt dat een procedure tot intrekking start, betekent dit niet dat deze meteen vanaf de volgende maand ingaat. De procedure voorziet dat de gemeente een maand de tijd heeft om de argumenten van de inspectie te weerleggen. De inspectie heeft haar verslag op 20 maart betekend en zich daarbij op een aantal structurele tekorten in de buitenschoolse kinderopvang van Spiere-Helkijn beroepen, namelijk overcapaciteit, te kleine ruimten, onveilige situaties en onderbezetting van het personeel. Er zijn voldoende elementen aanwezig om te stellen dat het project niet meer aan de minimale kwaliteitseisen voldoet. Intussen hebben de provinciale verantwoordelijken van Kind en Gezin met het gemeentebestuur contact opgenomen. Er is beroep aangetekend en er is een weerlegging en motivatie bij Kind en Gezin binnengekomen op 13 april. Dit is dus binnen de termijn van een maand, die het gemeentebestuur kreeg om haar motivatie in te dienen.

Kind en Gezin moet binnen de zestig dagen van de ontvangst van het antwoord, dat op 16 april is gedateerd, een beslissing nemen en dit binnen de daaropvolgende dertig dagen aan het organiserend bestuur meedelen. Als het zover komt, heeft de voorziening de kans een herziening van de beslissing aan te vragen. Samengeteld komt men uit tot het zomerreces om een aantal voorstellen te doen en een herziening van de beslissing aan te vragen.

Inspectie moet wel degelijk serieus worden genomen. Men vraagt soepelheid en een niet al te strenge naleving van de normen, maar als er dingen foutlopen komt de inspectie onder druk te staan omdat ze te laks zou optreden. Er moet voortdurend naar een evenwicht worden gezocht tussen kwaliteitsbewaking en streng optreden en onnodige administratieve controles uitvoeren. Er moet voor worden gezorgd dat de buitenschoolse kinderopvang op termijn in kwaliteitsvolle omstandigheden kan blijven bestaan.

De provinciale verantwoordelijke bekijkt nu samen met het gemeentebestuur om op korte, middellange en lange termijn te bekijken hoe ze het probleem kunnen oplossen. Zoals de dialoog nu loopt, lijkt de toekomst van de buitenschoolse kinderopvang in Spiere-Helkijn niet onmiddellijk bedreigd. Het gemeentebestuur zal wel bijkomende maatregelen moeten nemen. Alle besturen dragen op het vlak van kinderopvang een zekere verantwoordelijkheid. Het is een beetje te gemakkelijk te stellen dat elke vorm van kinderopvang die de gemeenten willen aanbieden door de Vlaamse overheid tot de laatste frank moet worden betaald. De gemeenten staan terecht op hun autonomie. Ze kunnen zelf keuzen maken en prioriteiten vastleggen. Ik ken gemeenten die veel investeren in buitenschoolse kinderopvang en daarvan een politieke prioriteit maken.

In de nabije toekomst zal de beleidsbrief over buitenschoolse kinderopvang in deze commissie worden ingediend. Dan zullen we de langetermijnvisie op deze kwestie grondig kunnen bespreken.

De voorzitter : De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : Ik dank de minister voor haar antwoord. Zowel de gemeente als Kind en Gezin zijn bij deze zaak betrokken, en u wilt zich daar niet mee bemoeien. Als minister hebt u trouwens de bevoegdheid niet om daarin op te treden. De gemeente moet maatregelen nemen om de kwaliteit van de kinderopvang in Spiere-Helkijn te verbeteren, zodat de kwaliteitsnormen die Kind en Gezin oplegt, worden gehaald.

Hostekint

U moet echter ook rekening houden met de specifieke situatie van Spiere-Helkijn. Het is een straatarme gemeente. Heeft een gemeente met 1.380 inwoners nog wel zin ? Zou het niet beter zijn als Spiere-Helkijn opgaat in een groter geheel en dat dit probleem bovengemeentelijk wordt aangepakt ? Bovendien heeft het gemeentelijk onderwijs in Spiere-Helkijn en de kinderopvang die de gemeenschapsschool er aanbiedt, een aantrekkingskracht op de omringende gemeenten binnen een straal van een 20-tal kilometer. Franstalige ouders sturen hun kinderen naar die gemeenschapsschool om er vooral goed Nederlands te leren. Dat is belangrijk. We moeten met dat alles rekening houden.

De gemeente heeft het misschien verkeerd aangepakt. Ze heeft zich eerst tot de ministers gericht. Ze had zich beter tot Kind en Gezin gewend.

Minister Mieke Vogels : Dat is intussen gebeurd.

De heer Patrick Hostekint : Inderdaad, en ik hoop dat die contacten tussen Kind en Gezin en de gemeente tot resultaten leiden. De termijn van zestig dagen begint op 13 april. Er is dus nog tijd om een bevredigende oplossing te zoeken, in de eerste plaats in het belang van de kinderen. Het gaat hier immers om de rechten van kinderen.

De ondertoon van uw antwoord was optimistisch. Ik hoop dat u onrechtstreeks een positieve rol kunt spelen in de onderhandelingen. Ik dank u nogmaals voor het antwoord en voor de bezorgdheid die u aan de dag legt voor de toestand in het piepkleine Spiere-Helkijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de initiatieven kinderopvang

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams

minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de initiatieven kinderopvang.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, mijn vraag is ingegeven door een krantenartikel waarin wordt gesteld dat een OCMW een kinderdagverblijf zal sluiten wegens te grote verliezen. In elk geval zouden op korte termijn een aantal plaatsen worden afgebouwd. Men stelt daarbij dat er in de streek voldoende opvangmogelijkheden zijn. Ik wil hier vooraf benadrukken dat ook wij voorstander zijn van privé-initiatieven. Een vraag zoals deze raakt discussiepunten zoals de verhoudingen tussen privé- en openbaar initiatief, het privé-non-profitinitiatief en het zogenaamde commerciële initiatief.

In het artikel lezen we dat het bewuste kinderdagverblijf per opvangplaats een verlies van ongeveer 200.000 frank zou lijden. Dat roept bij mij de vraag op of er grote structurele verschillen zijn inzake financiering en organisatie tussen privé- en openbare initiatieven. De gemeentelijke autonomie zal ongetwijfeld een rol spelen. Bij de berekening van de witte vlekken stelt men vast dat sommige gemeenten de norm niet halen, andere daarentegen zitten erboven. Destijds kon men die lijsten raadplegen op de website van Kind en Gezin. Diensten van onthaalgezinnen vroegen zich af of ze zouden worden afgeschaft omdat ze de norm overschreden. Is het niet vreemd dat men spreekt over afbouw, terwijl er witte vlekken zijn ?

Ik wil u daarom een aantal vragen stellen. Is er een verschil in loonkost van het personeel in kinderdagverblijven van OCMW's en andere openbare besturen en deze van VZW's die door Kind en Gezin worden gesubsidieerd ? Zijn er 'objectiveerbare verschillen' inzake de uitbouw en werking van kinderdagverblijven en de diensten van opvanggezinnen naargelang het om privé- of openbare initiatieven gaat ? Als dat zo is, zijn er dan verklaringen voor de grote verschillen tussen de omvang van de enveloppen voor kinderopvanginitiatieven die door VZW's en openbare besturen worden georganiseerd, ten nadele van de openbare besturen ?

Becq

Kan het wel dat een kinderopvanginitiatief van de ene naar de andere initiatiefnemer wordt overgedragen : van een VZW naar een andere VZW of een openbaar initiatief, of van een openbaar initiatief naar een VZW of een ander openbaar initiatief ? Zijn daaraan voorwaarden verbonden ? Welke rechtsvorm is van toepassing op de privé-kinderopvanginitiatieven ? Vaak gaat het om VZW's of om zelfstandige onthaalgezinnen. Is de toestand gelijkaardig met deze in de ouderenzorg ? Kunnen we desgevallend problemen verwachten zoals in de rusthuizensector, waar zich faillissementen hebben voorgedaan ? Ik leg u deze vraag voor omdat ik daarover door ouders wordt aangesproken. Ze hadden een overeenkomst met een privé-initiatiefnemer, maar die initiatieven kwamen nooit van de grond of men hield er ineens mee op. Wat is uw mening daarover ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, er is tussen erkende kinderdagverblijven die worden georganiseerd door openbare besturen en VZW's een verschil, zowel wat betreft de loonkost als de subsidiëring. Sinds het ontstaan van de regelgeving ligt de subsidiëring voor de openbare besturen lager. Het gedeelte van de RSZ-bijdragen voor kinderbijslag en pensioen wordt niet gesubsidieerd, omdat daar indertijd een specifieke regeling voor was uitgewerkt. Verder waren en zijn er ook verschillen met betrekking tot de lonen. De openbare besturen hanteren andere barema's dan de VZW's. Deze van de openbare besturen kunnen hoger zijn dan de subsidiebarema's van Kind en Gezin. Wel is het zo dat onlangs, toen in het kader van de loonharmonisering de lonen zijn verhoogd, ook de subsidies voor de openbare besturen zijn toegenomen.

Het verschil in subsidiëring geldt overigens niet alleen in de sector van de kinderdagverblijven, maar ook in deze van de diensten voor opvanggezinnen. In deze laatste sector is de impact kleiner omdat er uiteraard minder personeelsleden zijn. Het gaat enkel om de maatschappelijk assistenten die de begeleiding van de onthaalouders op zich nemen. De invoering van de enveloppe heeft op dit verschil geen invloed. De enveloppe leidt tot een herverdeling van de middelen volgens nieuwe parameters. De middelen voor de openbare besturen – ook deze voor de VZW's – zijn herverdeeld. Daarbij is wel rekening gehouden met de initiële verschillen inzake loonsubsidiëring.

In deze context is het niet evident dat een kinderopvanginitiatief de overstap maakt van de ene inrichtende macht naar een andere. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor ziekenhuizen en ouderenvoorzieningen. In principe is dat niet uitgesloten. Het veronderstelt wel een specifieke beslissing van de raad van bestuur van Kind en Gezin. Een overstap van een openbaar bestuur naar een VZW-structuur is niet vanzelfsprekend, want dat heeft uiteraard budgettaire consequenties en er zijn verschillende personeelsstatuten in het geding. Over het algemeen kunnen we spreken van een verschil van ongeveer 10 percent op de personeelscomponent van de enveloppe. Ik vermeld in deze context ook dat nogal wat openbare besturen, naast het gesubsidieerde personeel, in bijkomend personeel voorzien. Dat kost uiteraard ook geld.

Het grootste gedeelte van de privé-opvanginstellingen functioneert als zuivere zelfstandige. Er zijn een aantal feitelijke verenigingen totstandgekomen van zelfstandigen die hetzelfde aanbod hebben. Die verenigingen hebben geen rechtspersoonlijkheid. Het aantal vennootschappen met rechtspersoonlijkheid is sterk in de minderheid. Er zijn wel een aantal VZW's actief, maar die zijn soms georganiseerd door een openbaar bestuur.

In de sector van de rusthuizen is 14 percent op commerciële basis georganiseerd. Deze initiatieven hebben, in tegenstelling met de kinderopvang, vaak een rechtspersoonlijkheid. Het gaat daarbij vaak om BVBA's en vennootschappen. De verschillen tussen de kinderopvang en de ouderenzorg zijn historisch gegroeid. Dat heeft te maken met de aard van het aanbod. Beide sectoren zijn dus moeilijk met elkaar te vergelijken.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ter afsluiting wil ik zeggen dat het belangrijk is om eens te discussiëren over de garanties. Ouders nemen het niet dat initiatieven niet van de grond komen of plots verdwijnen. Er is een groot verloop van privé-initiatieven inzake opvanggezinnen. Bij diensten van onthaalgezinnen is dat verloop minder groot.

Minister Mieke Vogels : Uw vraag om uitleg had de toestand van een OCMW-kinderdagverblijf als onderwerp. Er zijn ook onthaalgezinnen die ermee stoppen. Dat is onvermijdelijk.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiering van de LOGO's

Vraag om uitleg van mevrouw Ann De Martelaer tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de laattijdige uitbetaling van subsidies van de Vlaamse administratie aan de erkende welzijnsorganisaties

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Van Duppen tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiering van de LOGO's, en van mevrouw De Martelaer tot minister Vogels, over de laattijdige uitbetaling van subsidies van de Vlaamse administratie aan de erkende welzijnsorganisaties.

De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik zal het kort houden omdat mevrouw De Martelaer dieper op dit vraagstuk ingaat. Het probleem van de financiering is hier trouwens al eens aangekaart naar aanleiding van een gedachtewisseling met de LOGO's op 12 maart 2002. Ik wil u deze vraag toch voorleggen omdat ik getroffen was door een brief die artsen uit het Waasland hebben ontvangen. Het gaat om een bedelbrief van de algemene vergadering van het LOGO Waasland. De brief werpt een schrijnend licht op de financiële toestand van dit LOGO.

‘Geachte, zoals gesteld op de algemene vergadering van 13 maart stellen zich binnen LOGO Waasland op dit ogenblik financiële problemen. De situatie is als volgt. LOGO Waasland had bij aanvang geen startkapitaal en diende toch investeringen te doen. Dit betekende concreet dat wij gedurende jaren van afschrijven van deze investeringen prefinancieren zonder te beschikken over eigen kapitaal. Daarnaast krijgt LOGO Waasland elk jaar slechts 90 percent van de toegestane subsidie uitbetaald. De resterende 10 percent wordt pas het jaar erna, na goedkeuring van de rekeningen, betaald. Het subsidiebedrag voor 2002 is door de overheid, ondanks de belofte om dit vroeger te doen, tot op heden niet gestort.’ Deze brief dateert van maart.

Ik lees verder : ‘Deze feiten maken dat LOGO Waasland telkens bij het begin van het jaar een kaskrediet dient aan te gaan om de lonen van het personeel en de werkingskosten te kunnen finan-

cieren. De limiet voor het kaskrediet is nu opgebruikt. Om de thesaurieproblemen op korte termijn op te lossen teneinde de lonen van het personeel tijdig te kunnen uitbetalen, is op de raad van beheer en de algemene vergadering afgesproken om aan alle partners binnen LOGO Waasland een prefinanciering te vragen van 1.500 euro. Bijgevoegd vindt u als garantie een schrijven van de overheid waarin wordt gemeld dat de subsidies van 2002 aan LOGO Waasland zijn toegekend. Ook bijgevoegd vindt u een overeenkomst. We willen u vragen, indien u aan deze vraag kunt voldoen, om ons deze ondertekend terug te bezorgen. We willen u in de loop van volgende week contacteren om te zien in welke mate u onze vraag kunt beantwoorden. Indien u vragen heeft, kunt u altijd contact opnemen. Hoogachtend, Willy De Rijck, voorzitter LOGO Waasland.’

Blijven dergelijke prefinancieringsproblemen beperkt tot het Waasland ? Als dat niet het geval is, waar doen ze zich nog voor ? Wat is uw remedie om dit soort werkingsproblemen op te lossen ?

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, tijdens de gedachtewisseling was ik getroffen door de problemen met de uitbetalingen aan de LOGO's. Het ging toen concreet over de toestand van het LOGO Noorderkempem. Ik heb wat telefoontjes gedaan en vastgesteld dat ook andere diensten in de welzijnssector laattijdig worden betaald. Ik denk dan aan al jaren erkende diensten voor gezinshulp en aan welzijnsorganisaties die in het kader van de regularisatie van de DAC'ers met moeilijke subsidiereglementen worstelen. Bij navraag blijkt dat de laattijdige uitbetaling van subsidies door de Vlaamse overheid voor het eerste kwartaal van 2002 te maken heeft met de introductie van een nieuw boekhoudkundig systeem en de omschakeling naar de euro.

De laattijdige uitbetaling van subsidies is echter een oud zeer. Er worden heel wat aanvragen voor overbruggingskredieten ingediend bij Hefboom, een gespecialiseerde organisatie, en bij de banken. De ziekte of afwezigheid van een ambtenaar kan ertoe leiden dat voorschotten te laat worden uitbetaald. Vooral kleine en zelfstandige organisaties raken daardoor snel in moeilijkheden. De uitbetaling van de lonen en sociale bijdragen komt in het gedrang, en de administratieve rompslomp om overbruggingskredieten, uitstel van RSZ en vrijstelling van boetes te verkrijgen, neemt heel wat

De Martelaer

tijd in beslag. Soms moeten de beheerders van een organisatie tijdelijk geld voorschieten uit eigen zak.

Er zijn mij heel wat gevallen van laattijdige betaling bekend. Dat leidt tot boetes, betalingsproblemen en bestaansonzekerheid voor de betrokken organisaties. Het is voor hen onmogelijk om boekhoudkundig op lange termijn te plannen. Alle beslommeringen gaan ten koste van de eigenlijke werking.

De regelingen voor uitbetalingen zijn niet eenduidig, maar verschillen per sector. In de integratiesector zijn er nog maar weinig moeilijkheden, maar in de culturele sector zijn laattijdige betalingen schering en inslag.

Mevrouw de minister, kunt u ons een overzicht geven van de diverse betalingswijzen van het departement Welzijn voor de structurele subsidies van de LOGO's en de thuiszorg? Waar doen zich de meeste problemen voor met laattijdige uitbetalingen? Hoe zult u deze problemen voortaan vermijden?

De voorzitter : Dit is een bekend probleem. De situatie was bijzonder slecht in de eerste maanden van 2002. Vaak is de administratie van goede wil, maar onderbemand. Er zijn mij gevallen bekend van projecten die een jaar duurden en die volledig moesten worden geprefinancierd door de betrokken organisaties. Wat is dan nog de zin van subsidies?

Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, ik zal eerst de vragen van de heer Van Duppen beantwoorden.

De LOGO's werden in het leven geroepen om op een efficiëntere manier aan preventie te doen. De partners van de LOGO's waren al jaren actief op dat vlak. De LOGO's versterkten dus een bestaande werking. Ze werken ook mee aan de realisatie van de vijf Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. Voor die taken worden ze door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd op basis van het aantal inwoners van de regio waar ze actief zijn, a rato van 0,58 euro per inwoner en met een maximum van 173.526 euro.

Voor dit bedrag daadwerkelijk op de rekening van de LOGO's staat, moet er een lange procedure worden doorlopen. In het eerste werkjaar worden

ontwerpen gemaakt van een convenant en een subsidiebesluit. De volgende jaren wordt enkel een ontwerp van subsidiebesluit opgesteld, ter uitvoering van het convenant.

De Inspectie van Financiën beoordeelt deze stukken en moet binnen twintig dagen een advies geven. In het geval van een gunstig advies, moet voor convenants en subsidiebesluiten ter waarde van meer dan 150.000 euro een begrotingsakkoord worden gevraagd aan de minister van Begroting die daarvoor 15 dagen heeft. Vaak worden er bijkomende gegevens gevraagd. Als de minister zijn akkoord weigert, legt hij bijkomende voorwaarden op om alsnog een gunstige beoordeling te krijgen. In het andere geval wordt het dossier ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse regering, tenminste als het bedrag hoger is dan 150.000 euro.

Als alle nodige adviezen en akkoorden er zijn, wordt in het eerste werkjaar het convenant ter ondertekening voorgelegd aan de convenanthouders. Vervolgens ondertekent de bevoegde minister het convenant en het subsidiebesluit. Daarna moet het subsidiebesluit jaarlijks worden goedgekeurd, in het geval van een dossier ter waarde van meer dan 150.000 euro zelfs door de hele regering.

Als alle papierwerk in orde is, kan het dossier naar de controleur van de vastleggingen die zijn visum moet geven. Het bedrag dat hij vastlegt, kan enkel worden gebruikt voor dit specifieke dossier. In deze fase kunnen er nog altijd obstakels opduiken. Als de vastlegging in orde is, wordt er ter ordonnanciering een voorschot voorgelegd aan de controleur van de vastleggingen. Pas na de ordonnanciering en na goedkeuring door het Rekenhof, wordt het geld op de rekening van de begunstigde gestort. Dat duurt vier tot zes weken.

Dit systeem is vanzelfsprekend ongelooflijk tijdrovend en leidt tot een ontzettende administratieve rompslomp. Mijn voorganger was tevens minister van Financiën en wilde via de convenants een soepeler uitbetalingssysteem tot stand brengen. Ik was nog maar net minister toen bleek dat de convenanten niet anders werden behandeld dan de niet-gereguleerde subsidies.

In het geval van LOGO Waasland maakte de Inspectie van Financiën op 30 januari 2002 haar advies bekend. Het ministerieel subsidiebesluit werd getekend op 11 februari. Op 25 februari gaf de controleur van de vastleggingen zijn visum. Dezelfde dag diende de administratie de aanvraag tot ordonnanciering in, waarna ze niet meer betrokken was bij de procedure. Het dossier verhuisde naar de ad-

Vogels

ministratie Financiën en daarna naar het Rekenhof, dat een laatste controle uitvoert. Het Rekenhof is een neutraal orgaan en kan de betaling geheel of gedeeltelijk opschorten.

Door de zware procedure zijn vertragingen in de betaling van subsidies haast onvermijdelijk. Het spreekt vanzelf dat ik daar niet erg gelukkig mee ben. LOGO Waasland heeft een creatieve manier gezocht om zijn liquiditeitsproblemen het hoofd te bieden. Andere organisaties doen een beroep op kaskredieten. Naar mijn mening zou dat allemaal niet nodig mogen zijn. De bestaande procedure is geen goede manier van werken voor structurele voorzieningen. Er werden inspanningen gedaan om oplossingen te vinden, maar de bevoegde instanties keuren die niet altijd goed.

Mevrouw De Martelaer vroeg aan welke structurele oplossingen ik werk. De uitbetaling van een subsidie, al dan niet structureel, is geregeld in de wetten over de rijkscomptabiliteit en staat dus los van de sector. Er wordt geen verschil gemaakt tussen LOGO's, thuiszorg, of de integratiesector. Er is enkel een verschil tussen een structurele subsidie, die decretaal wordt geregeld, en subsidies die uit de niet-gereguleerde kredieten komen. Momenteel werken we aan een ontwerp van decreet inzake preventieve gezondheid, ondermeer om bijvoorbeeld LOGO's structurele subsidies te kunnen geven. Momenteel werken we in de gezondheidssector uitsluitend met besluiten.

Het hoeft geen betoog dat de administratie moet werken met een comptabiliteitsregeling die totaal verouderd is en een overvloed aan controles a priori oplegt. Hoewel het gaat om relatief geringe bedragen, gebeuren alle controles drie- of vierdubbel. De controles door de controleur van de vastleggingen en het Rekenhof stammen uit een tijd waarin alles manueel gebeurde en dergelijke dubbele en driedubbele controles op financiële aangelegenheden verantwoord waren. Veel controles kunnen vandaag worden geïnformatiseerd, maar de wet verplicht ons de oude procedures na te leven.

Ik wijs erop dat vrijwel geen enkele VOI of DAB onderworpen is aan controles a priori door het Rekenhof of de controleur van de vastleggingen. Dat is een van de redenen waarom vroeger vaak werd gekozen voor deze beheersvorm.

De Vlaamse regering bereidt op dit ogenblik een nieuw ontwerp van comptabiliteitsdecreet voor. Het kan evenwel pas aan het Vlaams Parlement

worden voorgelegd nadat de federale regering de oude comptabiliteitswetten heeft vervangen. In het nieuw comptabiliteitsdecreet kiest de Vlaamse regering voor moderne beheerssystemen. We weten echter nu al dat er zowel in de begrotingsadministratie als bij het Rekenhof mensen zullen proberen het parlement te overtuigen om zoveel mogelijk controles te behouden.

De regering wil het parlement ten volle bij dit debat te betrekken. Het zal dus mee van de parlementsleden afhangen of we kunnen overschakelen van een systeem van overvloedige controles a priori naar een systeem van responsabilisering van het management, waarin vertragende controles maximaal a posteriori gebeuren. De mogelijkheid om het management op zijn verantwoordelijkheid aan te spreken moet daarin uiteraard worden opgenomen. Dat heeft natuurlijk raakvlakken met het beter bestuurlijk beleid, waarin verzelfstandigde agentschappen meer verantwoordelijkheid krijgen.

Het is een goede zaak dat een dergelijke vraag om uitleg niet alleen in de commissie voor Financiën wordt ingediend. Ik stel voor dat de commissieleden met hun fractiegenoten bespreken hoe een al te strikte financiële orthodoxie het onmogelijk kan maken een klantvriendelijk beleid te voeren. Momenteel worden heel wat kleine organisaties gedwongen om met overheidssubsidies de kassen van de banken te spekken.

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mevrouw de minister, ik dank u mee in naam van de heer Van Duppen voor uw duidelijk antwoord. Ik zal de nadelen van een te rigide financieel systeem zeker bespreken met mijn fractiegenoten, en ik denk dat de andere commissieleden dat ook zullen doen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de berekening van de witte vlekken inzake kinderopvang

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kan-

Voorzitter

sen, over de berekening van de witte vlekken inzake kinderopvang.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, enige tijd geleden heeft Kind en Gezin criteria opgesteld om te beoordelen waar de nood aan kinderopvang het hoogst is. Die zones worden 'witte vlekken' genoemd. De VVSG (Vereniging van Steden en Gemeenten) had evenwel kritiek op het voorstel van Kind en Gezin.

Vanzelfsprekend is het een goede zaak dat er een poging wordt gedaan om een objectief systeem uit te werken. De wijze waarop roept echter vragen op. Het is mij bijvoorbeeld niet duidelijk of de potentiële dan wel de effectieve vraag wordt gemeten, en in hoeverre de witte vlekken overeenstemmen met de wachtlijsten van de gemeenten.

Volgens de VVSG werd onvoldoende rekening gehouden met de centrumfunctie van bepaalde diensten en de bezettingsgraad van de bestaande initiatieven. Ook de commerciële kinderopvang bleef buiten beschouwing, net als het feit dat heel wat pendelende ouders gebruik maken van kinderopvang dicht bij hun werk.

Mevrouw de minister, op welke gegevens heeft Kind en Gezin zich precies gebaseerd ? Naar verluidt, heeft Kind en Gezin vooral op provincieniveau gewerkt, terwijl kinderopvang toch een heel lokale zaak is. Werd er rekening gehouden met privé-initiatieven om de behoefte aan kinderopvang in te schatten ? Baseerde Kind en Gezin zich op de maximale of de effectieve bezettingsgraad ? Stemt de gemeten vraag – effectief of potentieel – overeen met bestaande wachtlijsten en behoeftemetingen ?

In hoeverre werden de sector, de VVSG, de koepelorganisaties van kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalgezinnen, enzovoort, effectief betrokken bij de planningsoefeningen ? De raad van bestuur van Kind en Gezin heeft een overzicht. Ik vraag me af of er met betrokkenen wordt gesproken om de opbouw van een en ander mee voor te bereiden. In hoeverre werd met de grensoverschrijdende functies van de gemeenten rekening gehouden in de planningsoefeningen ? Wordt er bij de invulling van de witte vlekken uitgegaan van het aanbod van initiatiefnemers ?

Men heeft hier geen greep op, maar hebt u een methode ontwikkeld om initiatiefnemers aan te porren om de witte vlekken in te kleuren ? Wat gebeurt er indien de witte vlekken niet ingevuld geraken ? Kunnen die worden toegewezen aan een andere regio of een naburige gemeente, waar men desgevallend wel initiatieven wil nemen ?

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik heb ook de berichten van VVSG over de witte vlekken gelezen. Ik sluit me aan bij de vraagstelling.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Een van de voorwaarden voor uitbreiding van een kinderdagverblijf zou erin bestaan dat met een minimum van tien plaatsen moet worden uitgebreid. Voor kleinere dagverblijven is dat zeer veel. Klopt dit ? Wat is de filosofie hierachter ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Op die laatste vraag kan ik geen antwoord geven. Ik zal het navragen.

Ik heb in deze commissie de wittevlekkenmethode al eerder uitgelegd. In de welzijnssector hebben we een ontstellend gebrek aan gegevens. In het verleden zijn er voorzieningen bijgekomen en gecreëerd louter aanbodgestuurd en op geen enkele manier vraaggestuurd. Het valt op dat er de voorbije jaren nooit iets aan gebeurd is. Iedereen roept constant dat er wachtlijsten zijn, maar niemand weet hoe groot die zijn en waar. In het verleden heeft men op dat geroep alleen geantwoord door aan voorzieningen te vragen om gegevens in te dienen en vervolgens een erkenning te geven. Nu willen we proberen om in verschillende sectoren prioritair middelen in te zetten op plaatsen waar de grootste vraag en het kleinste aanbod bestaat.

We zijn daarmee vrij ver gevorderd in de gehandicaptensector en we starten nu in de kinderopvang. We moeten dus beginnen een programmatie te maken in het kader van witte vlekken. Uiteraard is dit onderwerp van discussie. Welke criteria moeten we gebruiken ? Zijn dit de juiste criteria ? De hele situatie is ook aan dynamiek onderhevig.

Het eerste jaar hebben we het als volgt gedaan. Men gaat uit van het aantal basisschoolplaatsen in een gemeente in verhouding tot het aantal kinderen tussen drie en twaalf jaar in die gemeente. Deze verhouding wordt afgezet ten opzichte van de verhouding tussen het bestaande aanbod aan

Vogels

kinderopvang en het aantal kinderen onder de drie jaar. Daarbij wordt bijkomend rekening gehouden met een factor die de aanwezigheid van kansarmen in de gemeente versterkt en een factor die het aantal tewerkstellingsplaatsen in een gemeente verlaagt. Op die manier ontstaat een relatieve rangorde van de verschillende gemeenten. Deze zegt echter niets over de absolute noden aan kinderopvang in een gemeente.

Is dit nu de absoluut optimale methode om de witte vlekken te bepalen ? Neen. Er is trouwens met de VVSG een onderhoud geweest waarop is gezegd dat suggesties voor een betere berekeningswijze welkom zijn. Ik heb nog geen suggesties ontvangen, maar deze zijn welkom omdat we in een aanvangsfase zitten, en nog proberen inzicht te krijgen in de vraag en het aanbod van kinderopvang in Vlaanderen.

Wat de wachtlijsten betreft, geef ik aan dat het bestaan van grote wachtlijsten een hardnekkig gerucht blijft waarvoor er nochtans nauwelijks objectieve bewijzen zijn. We beschikken alleen over een onderzoek van het HIVA dat heeft uitgewezen dat ouders veelal binnen de paar weken kinderopvang vinden. Het bestaan van wachtlijsten is zeker niet overal een feit. Zonder te miskennen dat er in sommige regio's knelpunten zijn, is er nog plaats binnen de bestaande capaciteit. Het is ook zo dat wachtlijsten een vertekend beeld geven van de situatie. Jonge ouders schrijven zich vaak in verschillende kinderdagverblijven in omdat ze op zeker spelen. Als ze een plaats gevonden hebben, melden ze dat dan niet aan de andere kinderdagverblijven zodat ze ten onrechte op de wachtlijst blijven staan. Er is dus duidelijk een behoefte aan uitzuivering van de lijst van wie er waar wacht op een kinderopvang.

Op provinciaal niveau wordt een algemene verdeling gemaakt van de toe te kennen plaatsen in een bepaald jaar en wordt rekening gehouden met de gegevens die op provinciaal niveau beschikbaar zijn. De effectieve vraag is géént op het gebruik van kinderopvang in een bepaalde provincie. De potentiële vraag houdt rekening met een aantal beleidsopties zoals het realiseren van een vermindering in de werkloosheid, wat de mogelijke vraag kan doen stijgen. Ik denk dat het relevant is om op grond van die elementen eerst op provinciaal vlak een verdeling te maken. Deze gebeurt immers op grond van parameters die de specificiteit van de situatie in een provincie weergeven.

Wanneer we werken met wittevlekken scenario's en dus een relatieve rangschikking van de gemeenten krijgen, wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van de particuliere opvangvoorzieningen. Het aanbod van de diensten wordt berekend op grond van hun erkenning, met name op grond van het aan de erkenning gekoppelde minimum aantal opvanggezinnen. Ik benadruk dat het gaat over een relatieve rangschikking. Wanneer voor een bepaalde gemeente blijkt dat ze op de prioriteitenlijst op nummer 40 of 50 staat, geeft dat geen waardeoordeel als zouden er in die gemeente geen problemen meer bestaan.

Er is met de VVSG een gesprek geweest over deze methode van werken. De VVSG is niet bij de oefening als dusdanig betrokken, maar ik wil er wel op wijzen dat de verenigingen die u aanhaalt, met name de VVSG, de koepelorganisaties van kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en organisaties van verbruikers, deel uitmaken van de raad van bestuur van Kind en Gezin, dat uiteindelijk de beslissing neemt met betrekking tot de planningsoefening. Deze situatie geldt ook voor de betoging van vanmiddag. Er is drie jaar over en weer gepraat over het nieuwe besluit individuele materiële bijstand met de raad van bestuur van het Vlaams Fonds waarin de verschillende vertegenwoordigers die vandaag op straat komen, en dat is hun volste recht, zijn vertegenwoordigd. Zeggen dat er geen overleg is, klopt niet. Wat is dan nog goed overleg ? Wat is de zin van een raad van bestuur van een VOI, als men de gesprekken daar niet beschouwt als overleg met de sector ?

De middelen voor de uitbreiding van de gesubsidieerde sector zijn tot op heden steeds kleiner dan de bestaande aanvragen. Uiteraard worden middelen die in een wittevlekken gemeente niet worden toegekend omdat er geen vragen tot oprichting of uitbreiding van een kinderopvanginitiatief voorliggen, toegewezen aan een andere gemeente met de grootste relatieve nood. Die middelen gaan dus zeker niet verloren, alle middelen worden toegewezen. Vorig jaar zijn 123 percent van de middelen toegewezen van de potentiële erkenningen, precies met in het achterhoofd dat niet alles wat wordt toegekend, zal worden ingevuld. Dit moeten we dit jaar evalueren. Als uit het langetermijnplan blijkt dat ze alle 123 percent ingevuld zijn, zullen we op het einde van de rit met een tekort en een structureel probleem zitten.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Er is nog het probleem van de wachtlijsten. De vraag naar voldoende cijferma-

Becq

teriaal bestaat al lang. In het verleden werd programmatie op grond van cijfers georganiseerd. Men stelde vast dat dit niet altijd met de behoeften overeenstemde. Men maakt rond dit wittevlekken-systeem ook een programmatie op grond van een aantal cijfers, maar men wordt niet met de wachtlijsten geconfronteerd. Ik weet dus niet of dit systeem optimaal is. Het is een punt dat nog steeds niet is opgelost.

De provinciale verdeling is misschien belangrijk, maar de regionale is dit des te meer. In mijn eigen provincie zijn er belangrijke regionale verschillen. U zegt dat de partners via de raad van bestuur van Kind en Gezin worden betrokken, en dat het VVSG verder suggesties moet doen. In de brief die ik in mijn bezit heb, staan een aantal suggesties. Er wordt gevraagd te zoeken naar bijkomende criteria, zoals een mediaaninkomen of bezettingscijfers. Er worden duidelijke suggesties gedaan.

Er zou veel over en weer zijn gepraat. Men zal altijd proberen om een bestaande situatie te verbeteren. Dat is normaal, maar men moet het gevoel hebben betrokken te worden bij het geheel. U zegt dat 123 percent van de middelen wordt toegewezen. Op zich is het een goed systeem, omdat men effectief wordt geconfronteerd met de realiteit. Er moet op tijd worden nagegaan wat effectief werd gerealiseerd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over specifieke hulp aan jongeren via het internet en telefonische of elektronische onthaaldiensten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Bogaert tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over specifieke hulp aan jongeren via het internet en telefonische of elektronische onthaaldiensten.

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag behelst een probleem van welzijn, maar ik wil

graag dat de hele regering hierover een standpunt inneemt. Het gaat om een onderwerp dat voor velen ver van hun bed staat. Voor mij persoonlijk is dat niet het geval. Deze paarse regering heeft het dikwijls over de jeugd als een specifieke doelgroep in de samenleving en spreekt over jeugdpreventie, jeugdzorg, jeugdbijstand, -onthaal, -investeringen en -herbergen.

Uit het onderzoek dat ik liet uitvoeren, blijkt dat er geen enkele jeugddienst specifiek met preventie van zelfdoding bezig is. Er is geen website of telefoon. Er lopen projecten bij de centra voor geestelijke gezondheid, de Koning Boudewijnstichting, Tele-Onthaal en bij de centra voor algemeen welzijnswerk. Zelfdoding bij jongeren is nochtans een van de grootste doodsoorzaken bij jongeren. Ik wil ook wijzen op de verdoken zelfdoding. Enige maanden geleden stond een artikel in de krant dat de dood van een meisje van 17 en een jongen van 18 in een verkeersongeluk omschreef. Drie weken later vond men in het dagboek van de jongen terug dat het om zelfdoding ging. Het probleem ligt gedeeltelijk bij de hedendaagse samenleving, die onpersoonlijker en materialistischer is geworden. De ontwrichting van de gezinnen en de complexiteit van de maatschappij lenen zich tot zelfdoding.

Zelf heb ik een jongere broer die voor zo'n afscheid heeft gekozen. De laatste vier maanden was ik in mijn onmiddellijke omgeving bovendien getuige van een zelfdoding van een veertienjarige, een zeventienjarige en een achttienjarige. Ik was aanwezig op de begrafenis van een eenendertigjarige. Hij bleek die keuze reeds op zeventienjarige leeftijd te hebben gemaakt.

Het probleem wordt misschien niet onderschat, maar de statistische gegevens worden niet eenduidig samengebracht. In de huidige samenleving leven veel jongeren met hun chatsessies, terwijl wij bij een jeugdbeweging waren aangesloten. De jongeren gaan met hun problemen niet bij hun ouders, hun lief of hun buur. De jongeren vinden soelaas op het web. Er is een hulpaanbod, maar het is onvoldoende.

Mevrouw de minister, bent u en/of andere leden van de regering in het bezit van specifieke studies over de noodzaak aan opvang van jongeren met problemen in het algemeen, en van jongeren met zelfdodingsneigingen in het bijzonder ? In welke mate speelt uw beleid in op deze problematiek om deze beter te onderkennen en er efficiënter aan te remediëren ? Hebt u statistisch materiaal om het beleid gestalte te geven ? Bent u bereid te laten onderzoeken of het aangewezen is een specifieke

Bogaert

jeugddienst ter preventie van zelfdoding bij jongeren op te richten ?

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Dit onderwerp is twee maanden geleden nog ter sprake gekomen. Ik onderschrijf de nood aan actieve inspanningen. Wat is er intussen concreet op het terrein gebeurd ?

De voorzitter : De link met minister Anciaux moet worden benadrukt. Het probleem mag zich niet alleen als een probleem van welzijn aandienen, maar ook van algemeen jeugdbeleid.

De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Ik herinner de minister aan het voorstel dat ik lang geleden reeds heb gedaan en regelmatig opnieuw lanceer. Alle verschillende hulptelefoonlijnen zouden door één enkel nummer moeten worden vervangen, dat goed gekend is. Daar zouden de jongeren in eerste instantie kunnen worden opgevangen, waarna ze zouden worden doorverwezen naar de hulplijnen die zich met een specifiek probleem bezighouden. Men moet al deze telefoons niet afschaffen, maar het is verwarrend. Er is een kankertelefoon, een telefoon voor aids en wat al niet meer. Een gemakkelijk nummer dat doorverwijst naar de geschikte hulplijn, zou een laagdrempelige vorm van hulpverlening kunnen zijn.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, het probleem van zelfmoord bij jongeren wordt almaar groter. Het is een complex probleem. Het is niet onmiddellijk duidelijk met welke middelen we het kunnen detecteren en voorkomen. Ik ben het eens met de voorzitter als ze zegt dat deze materie onder de bevoegdheid van minister Anciaux valt. Dit hoort niet thuis in de sfeer van welzijn en gezondheid, maar is een zaak van het leven van jongeren in algemene zin.

Er zijn geen specifieke studies beschikbaar over de behoefte aan hulp en opvang voor kinderen en jongeren, noch in het algemeen, noch in verband met suïcide. Wel zijn een aantal onderzoeken over specifiek probleemgedrag bij jongeren uitgevoerd, over druggebruik bijvoorbeeld. Er zijn onlangs een aantal rapporten vrijgegeven waarin de geestelijke gezondheid van jongeren in kaart wordt gebracht.

Eentje is een algemeen Vlaams onderzoek uitgevoerd door de KU Leuven. Een ander betreft een onderzoek van professor Deboutte over de geestelijke gezondheid van jongeren in Antwerpen. In dit laatste onderzoek is bijzondere aandacht besteed aan depressie, suïcidaal gedrag, confrontatie met geweld en delinquent gedrag. Professor van Heeringen van de Universiteit Gent werkt momenteel aan 'een psychologische autopsie'. Dat is een onderzoek over zelfdoding bij kinderen en jongeren in Vlaanderen. Hierin wordt aandacht besteed aan de contacten tussen jongeren en hulpverleners voorafgaand aan de zelfdoding. Ten slotte zamelt de Universiteit Antwerpen op verzoek van de federale overheid gegevens in over het huidige aanbod en het gebruik, de behoeften en de lacunes van de geestelijke gezondheidszorg ten behoeve van kinderen en jongeren in Vlaanderen, Brussel en Wallonië.

In welke mate speelt het beleid van de bevoegde minister in op voormelde problematiek bij de jeugd ? Er bestaan argumenten die de uitbouw van specifieke diensten voor de opvang van jongeren met ernstige persoonlijke problemen en suïcidale neigingen verantwoorden. Risico-aandoeningen met betrekking tot suïcidaal gedrag zijn anders of uiten zich anders bij kinderen en jongeren dan bij volwassenen. Ook de behandeling is niet identiek aan deze van volwassenen, ondermeer omwille van de betrokkenheid van ouders en scholen, enzovoort. Zonder de nood aan specifieke diensten voor jongeren te willen ontkennen, ben ik van mening dat de vraagsteller het probleem wel erg zwart-wit stelt. In het kader van de integrale jeugdhulpverlening evolueren we naar specifieke hulpverleningsmodules voor jongeren.

Het is echter niet omdat een dienst of project niet uitsluitend op jongeren is gericht dat jongeren totaal niet aan bod komen. Zo zijn de centra voor geestelijke gezondheidszorg niet uitsluitend gericht op volwassenen. De jongeren vormen wel degelijk een van hun doelgroepen. Bovendien werkt in een aantal centra een kinder- en jeugdpsychiater en is 25 percent van het budget van de centra bestemd voor kinder- en jeugdpsychiatrische hulp.

De heer Bogaert vermeldde zelf het project zelfmoordpreventie van de centra voor geestelijke gezondheidszorg. In dat kader zijn vormingspakketten ontwikkeld, zoals een pakket voor CLB-medewerkers (Centra voor leerlingenbegeleiding). Zo kunnen ze leren tijdig suïcidale neigingen bij jongeren te ontdekken. Als leerlingen en leerkrachten op een probleem wijzen, moeten ze de juiste maat-

Vogels

regelen kunnen nemen om jongeren te beletten zelfmoord te plegen.

In de comités bijzondere jeugdzorg wordt voor leerkrachten, leerlingenbegeleiders, personeel in de bijzondere sector van de Jeugdbijstand en voor de welzijnswerkers in het algemeen vorming over zelfmoordpreventie georganiseerd. Het is de bedoeling om zo de kwaliteit van de opvang van jongeren met ernstige problemen of suïcidale gedachten te verbeteren en sneller te detecteren.

De heer Bogaert had het over het project van de Koning Boudewijnstichting, met als titel 'Kinderen en jongeren met een depressie. Erbij zijn en er iets aan doen'. De website die daarvoor is ontwikkeld, richt zich niet rechtstreeks tot jongeren, maar voornamelijk tot de hulpverleners.

Er worden projecten gesteund zoals de implementatie van een preventieprogramma in Vlaamse basisscholen, het verhogen van de deskundigheid van de Kinder- en Jongerentelefoon inzake depressies, methodiekontwikkeling inzake het opvangen van signalen van jongeren met een depressie en de promotie van het psychisch welzijn van kinderen uit kansarme gezinnen. Dit zijn allemaal projecten waarin jongeren centraal staan.

Er bestaan dus een aantal initiatieven. Er is vooral nood aan een uniforme beleidsvisie en een algemene coördinatie van de verschillende geïsoleerde projecten. Met behulp van een gezondheidsconferentie zal aan dit euvel worden verholpen. Op 3 en 4 december van dit jaar organiseren we namelijk een gezondheidsconferentie. Op de agenda staat de preventie van depressie en zelfmoord. Deze conferentie moet ons helpen om een uniforme beleidsvisie te ontwikkelen, want de wetenschappers verschillen nogal van mening over dit probleem. De enen stellen dat jongeren de indruk kunnen krijgen dat zelfmoord een normale zaak is als daarover via het internet en in scholen te veel wordt gesproken. Zelfmoord kan dan een beetje een uitdaging worden, wat kan leiden tot meer zelfmoorden. Men steunt voor deze stelling op een aantal voorbeelden uit het verleden. In sommige streken nam zelf-

moord op bepaalde ogenblikken epidemische vormen aan. Jongeren zagen het als een ultieme kick. Anderen daarentegen stellen dat men via het internet en in de scholen wel degelijk met jongeren over zelfmoord moet praten.

Hebben we goed statistisch materiaal ? Dat is het geval. De administratie Gezondheidszorg van de Vlaamse Gemeenschap heeft een goede epidemiologische equipe. Deze ploeg houdt zich bezig met het verzamelen en analyseren van gegevens voor de meting van de Vlaamse gezondheidsindicatoren. De sterftecijfers en de minimale klinische gegevens worden geanalyseerd volgens leeftijd, geslacht, beroep, burgerlijke stand, leefsituatie, enzovoort. Deze cijfers worden al vele jaren bijgehouden, zodat men een goed inzicht heeft in de evolutie van suïcide doorheen de jaren. Daarnaast bestaan er ook twee studies over suïdepogingen, uitgevoerd door professor van Heeringen en gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. Ook deze gegevens kan men terugvinden in de gezondheidsindicatoren.

Is de bevoegde minister bereid te laten onderzoeken of het aangewezen is een specifieke jeugddienst ter preventie van zelfdoding bij jongeren op te richten of in te stellen ? Op basis van de resultaten van de conferentie in december zal het Vlaams preventiebeleid inzake depressie en zelfdoding vorm moeten krijgen. De strijd tegen depressie en zelfdoding moet een bijkomende Vlaamse gezondheidsdoelstelling worden.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Ik dank de minister voor haar goed onderbouwd en volledig antwoord. We moeten de jongeren kunnen begeleiden, en soms is het een kwestie van seconden. In elk geval kijk ik samen met de minister uit naar de conferentie van december.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.32 uur.*